

24 Přiřaďte k jednotlivým textům (24.1–24.3) možnost (A–E), která nejlépe vystihuje charakter příslušného textu: (Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

24.1 Zamilovaný pár, který studuje na vysoké škole matematiku, se prochází po nábřeží. Dívka se zasněně zeptá chlapce: „Myslíš na to, co já?“ Chlapec bez váhání odpoví: „Jistě, miláčku.“ „A kolik ti to teda vyšlo?“

24.2 Za trochu lásky šel bych světa kraj
šel s hlavou odkrytou a šel bych bosý
šel v lednu, ale v duši věčný máj
šel vichřicí, však slyšel zpívat kosy.

24.3 Na místa, kde Orfeus zpíval, přicházeli bohové. Také vodní víly vystupovaly z vln, sotva zaslechly Orfeův zpěv. Do jedné z nich se Orfeus zamiloval. Víla se jmenovala Eurydika a byla kouzelná jako Orfeovy písně. Krátký čas žili spolu šťastni. Jednoho dne musil Orfeus odejít z domu a Eurydika zůstala sama.

A) báje B) anekdota C) lyrická báseň D) epická báseň E) divadelní hra

7 Přiřaďte k jednotlivým textům (7.1–7.4) možnost (A–F), která nejlépe vystihuje charakter příslušného textu: (Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

7.1 Pekelný buhot jeho srdce sílil. Vteřinu za vteřinou bušilo rychleji a rychleji, silněji a silněji. Stařec jistě, docela jistě prožíval krajní hrůzu. Tenhle zvuk mě teď v nehlubší půlnoční hodině vydráždil k hrůze, kterou jsem nemohl zvládnout.

7.2 Diváci mohli poprvé živě sledovat operaci srdce, kterou vedl Petr Kala z kardiologické kliniky Fakultní nemocnice Brno. Operatér s asistujícím lékařem, týmem kolegů a sester prováděl zákrok a u toho popisoval divákům, co právě dělá. Cílem zákroku bylo rozšířit cévy okysličující srdce.

7.3 Srdce je naším nejlepším pomocníkem, dokáže totiž vidět do lidí. Je spolehlivým rádcem, může nám ukázat správný směr. Ne nadarmo se říká, že to nejdůležitější je očím neviditelné. Srdce nelze napálit ani podvést. Dokonce i detektor lži podle mého názoru oklameme snáze než srdce. Mě moje srdce nikdy nezradilo. A vás?

7.4 Bušení srdce vypadá na první pohled jako jednoduchá opakující se činnost. Ve skutečnosti jde o vysoce koordinovaný sled akcí, které se v srdci odehrávají. Srdceční akce se rozděluje na dvě základní činnosti: diastolu a systolu. V diastole je srdce sval uvolněný, srdce se plní krví, obnovuje zásoby energie, myokard je prokrvován.

A) úvaha B) výklad C) zpráva D) recenze E) povídka

17 Zapište slovy číslovku 1773.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 19

Zvukomalba – zvuk slova nebo slovního spojení vyvolává dojem zvuku, který vydává tvor, jev nebo věc, o nichž se mluví.

19 Ve které z následujících možností se uplatňuje zvukomalba?

- A) Za velkými dveřmi jsem zaslechl těžké kroky.
- B) V ruce držel starožitnou stříbrnou svítilnu bez stínidla.
- C) Pak zachřestily řetězy a zařinčely odsunované mohutné závory.
- D) Její otevřený plamen se zmítal v průvanu otevřených dveří a vrhal dlouhé mihotavé stíny.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 4–7

Zmítaly nemalé rozpaky srdcem hezoučké dcerky: Jinoch růže jí podával a starý pán velmožný šperky.	Pro zlato, démanty rozhodlo se ovšem děvče chudé. Růže? Však on jí někdo již též růže nositi bude!
---	---

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

- 4.1 Text je ukázkou literatury věcné. 4.2 Počet slok je dvakrát vyšší než počet veršů v jedné sloce.
- 4.3 První a poslední verš první sloky mají shodný počet slabik. 4.4 V druhé sloce se rýmují pouze sudé verše.

13 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nevyskytuje metafora?

- A) lodí se plavíme po šedé vodní hladině B) příroda umí vykouzlit neskutečné divy
- C) ledoví obři předvádějí velmi zvláštní balet D) předplatné na toto představení mají jen štíty hor

22 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje metafora?

- A) jezdci rozbíjeli meči vitríny B) zasáhl ho těsně pod uchem
- C) podlahu zasypal déšť střepů D) zaslechla zvenčí výkřiky zděšení

3 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nejvýrazněji uplatňuje metonymie? Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

TEXT 2 Metonymie je přenesení pojmenování na základě věcné nebo logické souvislosti. Např. *četli jsme Máchu* znamená, že jsme četli text, který napsal K. H. Máchu – zaměňujeme tedy věc (Máchův text) za jejího tvůrce (spisovatele K. H. Máchu).

- A) přinesl mi žlutý tulipán
C) pověsil jsem si bitvu do pokoje
- B) je na ní vidět bitva u Lipan
D) přišel mi k svátku gratulovat Olda

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 4–7

Vlastní krví slunce kreslí na skla oken krajinky,
odevšad se na zem snesly utahané vzpomínky,
otvírám jim do předsíně, zouvají si botičky,
hned se ženou do kuchyně na slaninu s vajíčky.

Každá má jméno holky, se kterou jsem někdy chodil,
každá zná všechna přání, co jsem za ta léta měl,
každá ví, kdy jsem pomáhal a kdy jsem zase škodil,
každá z nich je tou láskou s velkým EL.

Než se nají, tak jim stelu ve své noční košili,
snad si je moc pouštím k tělu, ale kam by chodily,
vykoupané, nakrmené jdou si se mnou povídat,
dokud nás hlad nezažene jít se řádně nasnídat.

5 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

- 5.1 Výchozí text je ukázkou epigramu.
5.2 Ve třetí sloce se liché verše rýmují.
5.3 Výchozí text reprezentuje literaturu věcnou.
5.4 Celkem osm veršů končí tříslabičným slovem.

6 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

- A) Pouze v první sloce se vyskytuje personifikace.
C) V první i ve třetí sloce se vyskytuje personifikace.
- B) Pouze ve třetí sloce se vyskytuje personifikace.
D) Ani v první, ani ve třetí sloce se nevyskytuje personifikace

25 Přiřaďte k jednotlivým úryvkům (25.1–25.3) typ textu (A–E), který nejlépe vystihuje daný úryvek: (Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 25.1 Naše klasické kopačky z pravé kůže se speciálně tvarovanou podrážkou jsou už léta zárukou kvality. Jedině s kopačkami od nás neminete branku!
- 25.2 V sobotu naši fotbalisté vyhráli kvalifikační zápas o postup na mistrovství světa. „Poctivá příprava přinesla své ovoce,“ uvedl trenér české reprezentace.
- 25.3 Co svět světem stojí a kope do kulatého míče, ještě nikdy se neobjevilo na trávníku tak vyadjustyrované mužstvo! Všichni měli nehorázná panděra a vůbec všude po těle zdáli se pod dresem přetékati tukem! Bylo to jako jedenáct obrovských melounů na neohrabaných nohách.

- A) zpráva
B) pozvánka
C) úvahový text
D) reklamní text
E) umělecký text

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–7

TEXT 1

(1) Jdu s děravou patou,
mám horečku zlatou,
jsem chudý, jsem sláb, nemocen. .
Hlava mě pálí
a v modravé dáli
se leskne a třpytí můj sen.

(2) Kraj pod sněhem mlčí, .
tam stopy jsou vlčí,
tam zbytečně budeš mi psát.
Sám v dřevěné boudě
sen o zlaté hroudě
já nechám si tisíckrát zdát.

(3) Severní vítr je krutý,
počítej, láska má, s tím.
K nohám ti dám zlaté pruty,
nebo se vůbec nevrátím

4) Tak zarůstám vousem
a vlci už jdou sem,
už slyším je výt blíž a blíž.
Už mají mou stopu,
už větrí, že kopu
svůj hrob a že stloukám si kříž.

(5) Zde leží ten blázen,
chtěl dům a chtěl bazén
a opustil tvou krásnou tvář.
Má plechovej hrnek,
v něm pár zlatejch zrnek
a nad hrobem polární zář.

TEXT 2: Anafora – opakování stejného slova na začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

2 Které z následujících tvrzení je pravdivé? Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) Anafora se vyskytuje pouze v první a páté sloce. B) Anafora se vyskytuje pouze v první a druhé sloce.
C) Anafora se vyskytuje pouze ve čtvrté a páté sloce. D) Anafora se vyskytuje pouze v druhé a čtvrté sloce.

3 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

- 3.1 Text je ukázkou dobrodružné prózy.
3.2 Každá sloka obsahuje sudý počet veršů.
3.3 V první sloce se každý lichý verš rýmuje s bezprostředně následujícím veršem.
3.4 Ve čtvrté sloce začínají všechny verše jednoslabičným slovem.

6 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se uplatňuje personifikace?

- A) že stloukám si kříž B) mám horečku zlatou C) kraj pod sněhem mlčí D) opustil tvou krásnou tvář

25 Přiřaďte k jednotlivým úryvkům (25.1–25.3) možnost (A–E), která nejlépe vystihuje daný úryvek:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

25.1 Během dopoledne 20. října zasáhla oblast Prostějovska silná vichřice. Hasiči zaznamenali celkem 163 výjezdů. Ztráty na životech zatím hlášeny nejsou.

25.2 Orkán dul tak prudce, že jsme se stali hříčkou větrů. Letěli jsme na vlnách, kam nás zuřivost větrů hnala. Stíhalo nás jedno neštěstí za druhým. Napřed smetla vlna jednoho námořníka do moře a brzy po něm přeletěl přes palubu můj přítel.

25.3 Tornáda vznikají v bouřkovém oblaku, když se studený výškový vítr překříží s teplým přízemním větrem. Tím se vzduch roztočí a proudění z teplého mraku zdvihne rotující vzduchový válec do svislé polohy.

A) neumělecký text, konkrétně ukázka úvahy

B) neumělecký text, konkrétně ukázka zprávy

C) neumělecký text, konkrétně ukázka výkladu

D) umělecký text, konkrétně ukázka vypravování

E) umělecký text, konkrétně ukázka charakteristiky

11. Přiřaďte možnost, která nejlépe vystihuje charakter příslušného textu? (Dvě možnosti nebudou využity):

1) Nechod', Vašku, s pány na led,
mnohý příklad známe,
že pán sklouzne a sedlák si
za něj nohu zláme. | 2) Jedna, dvě, tři, čtyři, pět,
pod kovárnou roste květ.
Dítě pláče, bude den,
pojď', synečku, z kola ven. |
|--|---|

3) „Jak se jmenovala žena, kvůli které se ve starém Řecku vedla slavná bitva?“ ptá se učitelka Heleny.

„Nevím.“

„No přece jako ty.“

„Cože? Nováková?“

4) Na kraji lesa na větvi dubu seděl havran a v zobáku držel kus sýra.

Po pěšině se blížila liška. „Vida, havran!“ řekla si.

„To voní!“ cítila liška a začaly se jí sbíhat sliny. „Neumím sice létat a nedokázala bych havrana chytit, ale zkusím to jinak! Jsem přece chytrá liška.“

A) báje

B) bajka

C) epigram

D) hádanka

E) anekdota

F)

rozpočítadlo

8 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nejvýrazněji uplatňuje gradace?

A) „Nebojte se,“ uklidňoval je pedagog, „není to vůbec těžký úkol.“

B) Ukázalo se, že výsledky jsou zdařilejší, než se profesor Parkhill odvažoval doufat.

C) Když zaznělo slovo „praktické“ poprvé, celá třída zvedla hlavy; když zaznělo podruhé, naklonili se všichni dopředu.

D) Slečna Kipnisová zahájila večerní vyučování věcnou, i když poněkud jednotvárnou odpovědí na nabídku práce v Bellově telefonní společnosti.

14 Která z následujících možností odpovídá významu slovního spojení archaická slova?

- A) nářeční slova B) zastaralá slova C) nově vzniklá slova D) citově zabarvená slova

5 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje alespoň jedno citově zabarvené slovo?

- A) netečně zas hleděl jen B) zdali mohou dozvědět se C) po chlapisku zvířátka hned začnou lézt
D) podle vody studené přišli k louce zelené

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Oxymóron je spojení slov, jejichž význam se navzájem vylučuje, např. svítání na západě, čistá špína.

29 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je příkladem oxymóra (A), nebo ne (N):

29.1 hlasité ticho 29.2 vyhaslé ohniště 29.3 uspořádaný chaos 29.4 nenápadná výstřednost

16 Přiřaďte k jednotlivým definicím (16.1–16.3) souvětí (A–E), v němž je tučně vyznačený úsek příkladem definovaného pojmu: (Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

16.1 **OXYMÓRON** je spojení slov, jejichž významy se navzájem vylučují, např. čistá špína.

16.2 **APOSTROFA** je oslovení věcí, abstraktních (nehmatatelných) skutečností či nepřítomných osob, např. skálo, proč je lásky málo.

16.3 **SYNEKDOCHA** je pojmenování založené na záměně celku a části, např. nemít vlastní střechu nad hlavou (tzn. nemít vlastní dům, příbytek).

A) Už jsem tě prosila tisíckrát, abys došel s košem.

B) Skromná pýcha se jmenovala píseň, která mě oslovila nejvíce.

C) Kluci, představte si, že na té sobotní školní akci nebyla ani noha.

D) Jazyku český, jsi krásný, ale máš opravdu těžká pravidla pravopisu.

E) Venku se zešeřilo, ptáci ztichli a ze šedé oblohy začaly padat provazy deště.

17 Na každé vynechané místo (***) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo:**

17.1 V nové firmě nabídl Petrovi dvojnásobný plat a dva týdny dovolené navíc, proto nabídku přijal. Už je v této firmě rok. Zatím neměl ani jeden den volno a plat má stejný jako dřív. Když ***** lapají, pěkně mu zpívají.

17.2 Karel se rozhodl, že vyrazí na horský hřeben, přestože jsou hlášeny bouřky. Snažil jsem se mu to rozmluvit, ale nedal si říci. Komu není *****, tomu není *****.

30 Přiřaďte k jednotlivým textům (30.1–30.3) možnost (A–E), která nejlépe vystihuje daný text.

30.1 Vyjeli v noci
válečníci
v brnění z oceli,
olbřímí muži,
štíty se leskly
při srpku luny.
Skočili s koní
sedlaných reci,
dovnitř vešli
dlouhé síně;
viděli na lýku
prsteny viset,
sedm set jich
sám měl Völund.

30.2 Můj hořký podzime, tvé ocúny
jsem dýchal, když jsem pil tvé deště zdlouhavé,
a nebe, plné těžkých krupějí,
mi splachovalo z očí sůl.

30.3 ISOLDA: Ty věříš Oldenovi, že zabil draka?

BRANGIENA: Donesl dračí oko.

ISOLDA: Nevěřím mu ani slovo. Páchne lží. Je hrubý a zbabělý. Mohla by ses, Brangieno, provdat za někoho, koho považuješ za podvodníka?

BRANGIENA: Tady! Zdupaná tráva! A krev, pozor, krev! (*náhle se zarazí před nízkou houštinou*)
Pane na nebi! Mrtvý muž. Plný krve, bože můj!

A) úryvek z lyrické básně

B) úryvek z epické básně

C) úryvek z lyrického textu psaného prózou

D) úryvek z veršované divadelní hry, který obsahuje dialog